

PONÈNCIA 2
Carolina Gomez
**CONGRÉS
ORDINARI**
**SOSTENIBILITAT, AGRICULTURA
I RAMADERIA**

Històricament, l'agricultura i la ramaderia han estat elements indispensables per a la pervivència i el manteniment de la població andorrana, la qual s'ha adaptat al llarg dels segles a les terres muntanyoses, amb conreus de subsistència i cria de bestiar, especialment ovelles, vaques i, en el passat, mules. Aquestes activitats han contribuït a modelar el paisatge actual, però també han estat essencials en la definició de la nostra història i la nostra cultura.

Al començament del segle XX, Andorra va iniciar un procés de modernització i industrialització que va capgirar la predominança del sector primari com a principal motor econòmic del país i que ha anat evolucionant fins als nostres dies.

Tanmateix, la societat andorrana també ha continuat mantenint, des del canvi de paradigma, un vincle molt important amb les seves arrels tradicionals. Els avenços del darrer segle, lligats a l'eclosió del sector dels serveis, s'han anat desplegant sense deixar de banda l'agricultura i la ramaderia, sectors que, tot i que en l'actualitat són menors en l'economia moderna, segueixen tenint un valor econòmic i patrimonial de país. A la vegada, el canvi de paradigma ha portat a una reinvençió i una exploració de noves vies de negoci dins del sector primari, tot preservant el producte autòcton, de qualitat i sostenible.

Actualment, quan parlem del concepte de desenvolupament sostenible, o de sostenibilitat, fem referència al conjunt de polítiques econòmiques, socials i

mediambientals destinades a fer compatible el creixement del país amb la preservació de l'entorn, i a evitar la degradació del medi ambient provocada per l'acció humana, amb la vista posada a no comprometre les generacions futures.

Segur que tots nosaltres compartim aquesta visió, aquesta responsabilitat de vetllar pel desenvolupament sostenible, i el defensem. Cada vegada més, la ciutadania reclama un creixement adaptat a l'entorn, on predominin els criteris econòmics, però també la qualitat de vida des d'una perspectiva mediambiental.

I en aquest punt, el sector primari, la nostra agricultura i ramaderia, esdevé un actor clau. Perquè ens recorda d'on venim i ens compromet cap a on volem anar, en el marc del creixement i del benestar. La riquesa de les nostres muntanyes, la biodiversitat i la cultura rural són valors que defineixen la identitat andorrana, que volem protegir i transmetre a les generacions futures.

Alguns exemples de tot el que s'ha fet per protegir el sector primari són:

La creació, l'any 1999, de la societat Ramaders d'Andorra, SA per promocionar i comercialitzar la carn de bestiar criat i engreixat a Andorra, seguint un procés rigorós amb mètodes tradicionals que ha obtingut el segell d'identificació geogràfica protegida (IGP) de la Unió Europea pel que fa la carn de vedella. La Llei d'agricultura de l'any 2000 va marcar un punt d'inflexió que ens ha portat fins on som avui, i és aquest mateix marc normatiu el que ens permet anar més enllà, estant sempre al costat de les explotacions agrícoles i ramaderes. A més, recentment, el ministre

Guillem Casal ha anunciat la voluntat d'ampliar els productes que gaudeixen del segell de Qualitat Controlada. Fins ara, sota aquest segell tenim productes amb una trajectòria excel·lent, com la carn de boví, equí i corder, així com el vi. Ara, la voluntat del Govern és ampliar aquest segell de qualitat a altres productes, que gaudiran de més suport econòmic, com la carn de corder transhumant, la mel i la trumfa.

Aquest seria un bon exemple de l'encaix que ha de trobar el sector primari dins l'actual procés de diversificació de l'economia andorrana. I també aconseguir realçar la tasca indispensable dels ramats, per mantenir les pastures d'altura i el sotabosc del nostre país. Així com la necessitat de protegir la nostra biodiversitat floral potenciant l'apicultura. I fomentant el cultiu de la trumfa, un producte que està estretament lligat a la nostra història. A més, mantenir la ramaderia i l'agricultura és primordial per garantir l'equilibri del territori, ja que contribueix a la prevenció d'incendis forestals mitjançant les pastures i ajuda a la conservació dels paisatges i la biodiversitat.

Els darrers anys també han vist la llum iniciatives de microempreses de productes agrícoles d'alta muntanya, a través de l'elaboració de formatges artesanals, embotits, ous, mermelades, vins, etc., que permeten constatar que el sector està actualment ben viu i, alhora, com passa amb la promoció de la IGP, i dels Productes de Qualitat Controlada, contribueixen a mantenir el nostre entorn en una harmonia paisatgística.

En aquest mateix sentit, el 2014, el Departament d'Agricultura del Govern va crear la marca Productes Agrícoles i Artesans d'Andorra, per acollir sota una mateixa denominació comuna les diverses iniciatives de microempreses relacionades amb les produccions agroalimentàries locals i les produccions artesanals. De fet, el novembre del 2023 es va aprovar el Reglament d'ús de la marca de garantia o certificació "Productes Agrícoles i Artesans d'Andorra", que permet seguir aportant notorietat a aquesta marca.

Sota aquesta denominació, es vol transmetre el treball rigorós dels diferents productors mitjançant pràctiques sostenibles, de tradició, d'emprenedoria i

de microempreses. L'objectiu és aconseguir uns hàbits de consum més responsables, més respectuosos amb el nostre medi ambient i, alhora, promoure, encara que sigui de forma modesta, la diversificació de l'economia.

Vista la bona acollida que ha tingut la marca, és necessari no decaure en aquesta voluntat de preservar el sector primari, i mantenir-lo ben viu. Per continuar donant-hi suport, el Govern demòcrata posarà a disposició prop de 4 milions d'euros per a ajudes durant l'exercici 2025, el que suposa un 10% més que aquest 2024. Així doncs, en dos anys s'hauran augmentat els recursos directes en gairebé 1,1 milions d'euros, el que equival a un 35% d'increment.

Cal que aquesta implementació de polítiques de suport al sector agrícola i ramader, així com la formació i la innovació en pràctiques sostenibles, sigui analitzada i coordinada amb els actors implicats i tingui visió de futur. Iniciatives com els incentius per a la producció ecològica, que s'han dut a terme a través del pressupost per a aquest 2024, les ajudes per a la modernització de les instal·lacions agrícoles i ramaderes, així com la promoció de circuits curts de comercialització, poden contribuir a consolidar un model integrat.

Aquestes subvencions també s'han d'encarar a preservar la subsistència de l'agricultura i la ramaderia per garantir el relleu generacional, així com la conservació del nostre entorn natural, essencial per a l'equilibri paisatgístic que ens ajuda a mantenir Andorra com un lloc atractiu per als residents i els 9 milions de turistes que ens visiten cada any.

Perquè el sector primari és un sector que pot conviure amb el turisme de muntanya, creant espais vius i integrats, fins i tot oferint allotjaments turístics vinculats amb l'entorn. Aquesta combinació crea un model turístic alternatiu i respectuós, que valora els entorns naturals, fomenta la connexió amb la cultura del país i contribueix al desenvolupament econòmic. A més, en un context en què molts viatgers busquen experiències autèntiques i sostenibles, Andorra té l'oportunitat de mostrar com l'agricultura i la ramaderia tradicionals poden conviure amb el turisme ecorresponsable.

Per tot plegat, queda clar que el sector primari és imprescindible per a un creixement sostenible, que no comprometi els recursos naturals del país. En definitiva,

potenciar el sector primari té una relació directa amb el model de país que volem des de Demòcrates per Andorra, un model amb un creixement més digerible que tingui en compte les nostres fortaleces, com l'entorn paisatgístic i els recursos naturals. Un model de país que també passa per protegir el 30% del territori públic amb l'horitzó 2030, tot assolint els compromisos internacionals acordats durant la COP15 de biodiversitat que va donar lloc a l'adopció del marc mundial de biodiversitat de Kunming-Montreal. En aquest marc s'inclouen mesures concretes per aturar i revertir la pèrdua de la natura, inclosa la protecció del 30% del planeta i el 30% dels ecosistemes per a l'any 2030.

Per assolir aquests objectius, és primordial aplicar mesures transversals que involucrin tant el sector primari com altres sectors econòmics i institucions públiques. Una de les iniciatives més importants és la promoció i el desenvolupament d'energies renovables, amb l'objectiu de reduir les nostres emissions de CO2 fins a assolir la neutralitat de carboni el 2050, tal com estableix l'Estratègia Energètica Nacional de l'Energia i del Canvi

Climàtic. Per assolir-ho, Andorra ha de continuar impulsant fonts d'energia com la solar, l'eòlica i la hidràulica, com també la biomassa, i buscar les ubicacions més adequades per poder desplegar-les.

Aquestes mesures no només reduiran la dependència de fonts d'energia provinents dels països veïns, sinó que també oferiran una font d'ingressos i de recursos energètics locals, que beneficiaran l'economia andorrana i protegiran el medi ambient, sempre que vagi acompanyat d'un creixement més assumible del nostre país. En definitiva, Andorra té l'oportunitat de liderar un model sostenible en el qual la preservació de la seva identitat d'arrels agrícoles i ramaderes, la protecció del territori, la reducció de les emissions i l'ús de les energies renovables vagin de la mà d'un sector dinàmic i modernitzat. A través d'un esforç col·lectiu de les administracions i la societat, partint de mesures transversals, podem aconseguir que el país esdevingui un referent en la conservació del medi ambient, i alhora garantim una Andorra més verda, més resilient i compromesa amb les generacions futures.

Per tot l'exposat, s'encomana al Govern les següents

PROPOSTES DE RESOLUCIÓ:

- Que continuï donant suport al sector primari per assegurar la seva pervivència en el futur i garantir el relleu generacional.
- Que torni a impulsar una estratègia de protecció del 30% del territori en l'horitzó 2030, amb l'objectiu de conciliar la biodiversitat i la protecció del medi natural amb el desenvolupament socioeconòmic i els valors culturals.
- Que promogui polítiques orientades cap a un turisme alternatiu i de muntanya, respectuós amb l'entorn natural i alhora que convisqui amb el sector agrícola i ramader creant espais vius i integrats.
- Que segueixi en la línia de millora del transport públic amb l'objectiu de reduir les emissions amb efecte d'hivernacle així com la congestió viària.
- Que segueixi acompanyant els productors locals incentivant la creació de noves microempreses en diversos àmbits.